

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.5.103](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.103)

УДК 336:330.36

Ю. А. Гайбура,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем, Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський
ORCID ID: 0000-0002-2267-4968

АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ

Yu. Haibura
PhD in Economics, State Agrarian and Engineering University in Podilya, Kamianets-Podilskyi

ANALYTICAL TOOLS OF MANAGEMENT OF FINANCIAL RESULTS OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITION OF CRISIS

У статті розглянуто питання формування фінансових результатів. Узагальнено наукові підходи щодо механізму управління, формування та методичних підходів до проведення аналізу фінансових результатів аграрних підприємств в умовах економічної кризи. З'ясовано, що фінансові результати прямо впливають на стабільність, фінансову незалежність та здатність до розширеного відтворення в аграрних підприємствах.

Визначено, що управління фінансовим результатом підприємства є одним із функціональних напрямів системи фінансового менеджменту. З'ясовано, що однією з причин виникнення кризової ситуації в аграрних підприємствах є низький рівень системи управління фінансовими результатами через неусвідомлення керівниками механізму цього управління, тобто складових цієї системи, послідовності дій, недооцінки чинників, що впливають на якість процесу управління, а головне – інструментарію системи управління фінансовими результатами.

Узагальнено використання різних методик щодо підвищення ефективності аналізу фінансових результатів.

Визначено, що використання аналітичних інструментів управління фінансовими результатами підприємства спрямоване на оптимізацію величини фінансових результатів, забезпечення сталого росту прибутковості та економічного розвитку підприємств на перспективу.

The article considers the formation of financial results. Scientific approaches to the management mechanism, formation and methodological approaches to the analysis of financial results of agricultural enterprises in the economic crisis are generalized. It was found that financial results directly affect the stability, financial independence and ability to expand reproduction in agricultural enterprises.

It is determined that the management of financial results of the enterprise is one of the functional areas of the financial management system, the main purpose of which is to develop and implement a plan for rapid recovery of solvency, financial stability, development of programs for future

development. It was found that one of the causes of the crisis in agricultural enterprises is the low level of financial performance management system due to lack of awareness of the mechanism of this management, its components, sequence of actions, underestimation of factors affecting the quality of management, and most importantly - tools of financial performance management systems.

Attention is focused on the importance of using the optimal ratio of growth rates of financial results, the increase in net profit should be faster than the growth of income from sales (revenue), which will reduce production costs and increase turnover.

It is determined that the use of analytical tools for managing the financial results of the enterprise is aimed at optimizing the value of financial results, ensuring sustainable growth of profitability and economic development of enterprises in the long run.

The use of various methods to increase the efficiency of financial results analysis is generalized.

It is emphasized that forecasting the financial results of the enterprise plays the role of additional tools and is a prerequisite for the existence of the enterprise in today's changing environment. Planning and forecasting are one of the most important elements of managing the financial mechanism of the enterprise, is the basis for further development of the enterprise, and in modern conditions of instability of an economic situation in Ukraine allows to avoid considerable losses and to increase competitiveness in the market.

Ключові слова: *аналітичний інструментарій; управління; фінансовий результат; прибуток; прогнозування; економічна криза.*

Key words: *analytical tools; management; financial result; profit; forecasting; economic crisis.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. За сучасних умов господарювання особлива увага приділяється аналізу фінансових результатів, які є одним із найважливіших складових діяльності підприємств. На сьогодні проблеми управління фінансових результатів набувають актуальності і це обумовлює необхідність поглибленого вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду, пошуку напрямів посилення контролю за повнотою отримання доходів, економією витрат та формуванням прибутку (збитку). Адже саме фінансові результати забезпечують зміцнення бюджету держави, сприяють інвестиційній привабливості, діловій активності підприємств у виробничій і фінансовій сферах.

В умовах сьогодення аграрний сектор економіки України та подальший його розвиток залишається в нестабільному становищі та потребує глобального впливу та втручання задля покращення результативних показників діяльності. За даних умов, пов'язаних зі складним економічним станом в країні, низького рівня банківського кредитування суб'єктів господарської діяльності аграрної сфери, недостатньої конкурентоспроможності та малого рівня впровадження інновацій в підприємства аграрного сектору, важливого значення набуває питання результативності виробничо-господарської діяльності даних суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. У зарубіжній і вітчизняній економічній літературі питання оцінки й управління прибутком підприємства постійно знаходиться в центрі уваги науковців і практиків. Питання управління формуванням і розподілом фінансових результатів підприємства та удосконалення механізму управління ними в різних аспектах досліджували: М.Д. Білик, І.О. Бланк, І.С. Благун, О.А. Зінченко, В.М. Мішин, А.М. Поддєрьогін, О.В. Хістева, Т.А. Говорушко, Р.В. Скалюк, О.О. Дробишева та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження механізму управління, формування та методичних підходів до проведення аналізу фінансових результатів аграрних підприємств в умовах економічної кризи.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах аграрний сектор економіки України та подальший його розвиток залишається в нестабільному становищі та потребує глобального впливу та втручання задля покращення результативних показників діяльності. За даних умов, пов'язаних зі складним економічним станом в країні, низького рівня банківського кредитування суб'єктів господарської діяльності аграрної сфери, недостатньої конкурентоспроможності та малого рівня впровадження інновацій в підприємства аграрного сектору, важливого значення набуває питання результативності виробничо-господарської діяльності даних суб'єктів господарювання.

В основу результативної діяльності аграрних підприємств входять саме фінансово-економічні показники, які характеризують матеріальний стан аграріїв та дають точне уявлення про потенціал їхнього подальшого розвитку. Результати фінансового характеру підприємства являють собою основний підсумковий показник, який демонструє результат діяльності та шляхи усунення можливих недоліків та прорахунків.

Утворення фінансових результатів підприємств аграрної сфери загалом відбувається безпосередньо за рахунок їх операційної діяльності, яка в свою чергу формується саме із сільськогосподарського виробництва та реалізації. Саме тому основним і дуже важливим є питання формування фінансових результатів сільськогосподарської діяльності аграрного підприємства, як для власників, так і для держави загалом. Однозначно фінансові результати прямо впливають на стабільність, фінансову незалежність та здатність до розширеного відтворення в аграрних підприємствах.

В сучасних економічних умовах виживання підприємств є надважливим і для певних регіонів, і для всієї країни. Тому виникає необхідність управління кризовими підприємствами, а саме неплатоспроможними підприємствами. І основними чинниками цього є недолік фінансових ресурсів, зростання боргів, падіння рівня виробничого потенціалу. Це спричинює великій кількості технічно відсталих, неконкурентоспроможних і неплатоспроможних підприємств, яким загрожує банкрутство [1, с. 143–146].

Управління фінансовим результатом підприємства є одним із функціональних напрямів системи фінансового менеджменту, який досить тісно пов'язаний з іншими системами управління, органічно входить до системи управління доходами та витратами, рухом активів, капіталу і грошових коштів й іншими аспектами його діяльності.

Беззаперечно, управління фінансовим результатом підприємства суттєво змінюється саме тоді, коли воно перебуває у фінансовій кризі. За цих умов управління називається антикризовим фінансовим управлінням. Антикризове фінансове управління — це управління, яке спрямовано на передбачення небезпеки фінансової кризи, аналіз її симптомів і усунення загрози появи кризових ситуацій як у сучасному часовому проміжку, так і в наступних за ним [6, с. 85–88].

Вибір напрямів механізмів фінансової стабілізації підприємства, адекватних масштабам його кризового фінансового стану і внутрішнім фінансовим можливостям, є наступний закономірний етап антикризового фінансового управління. Управління фінансовим станом підприємства повинно бути орієнтоване на досягнення наступних принципових цілей: – усунення неплатоспроможності; – відновлення фінансової стійкості; – фінансове забезпечення стійкого зростання підприємства в довгостроковій перспективі [10, с. 242–248].

Розвиток можливих негативних кризових явищ, які впливають на підприємство, можна попередити завдяки забезпеченню інформацією персоналу з управління, постійному моніторингу стану справ у країні, де знаходиться підприємство, та у світі, безперервному аналізу фінансового стану та аналізу поточного стану фінансової стійкості підприємства, своєчасній оцінці, його здатності втриматись на ринку в період кризового явища і мати розвиток після нього. Тому основною метою управління фінансовим станом підприємства є своєчасне виявлення проблем та їх знешкодження, розробка та реалізація плану щодо оперативного відновлення платоспроможності, утримання фінансової стійкості, розробка програм на майбутнє розвитку підприємства, а також виявлення та закріплення можливості продовжувати підприємством свою господарську, економічну, фінансову діяльність, яка забезпечить йому зростання виробництва, стійкість під час кризових явищ, платоспроможність, ліквідність та насамперед прибутковість [3, с. 126–130].

Протягом тривалого періоду часу аграрні підприємства у процесі своєї господарської діяльності отримують фінансові результати, які носять або негативний характер (збитки), або позитивний (прибуток), але розмір цього позитивного фінансового результату залишається далеким не лише від бажаного, а й від мінімально допустимого. Вищезазначене зумовлює необхідність пошуку відповідних шляхів покращення такої ситуації та розробки механізмів їх реалізації.

Однією з причин виникнення кризової ситуації в аграрних підприємствах є низький рівень системи управління фінансовими результатами через неусвідомлення керівниками механізму цього управління, тобто складових цієї системи, послідовності дій, недооцінки чинників, що впливають на якість процесу управління, а головне – інструментарію системи управління фінансовими результатами. Саме некваліфіковані та помилкові дії менеджерів зумовлюють негативний фінансовий стан і навіть банкрутство аграрних підприємств.

Механізм управління фінансовими результатами є індивідуальним для кожного підприємства, що зумовлено потребою врахування особливостей його фінансово-господарської діяльності та специфіки ринкового середовища її реалізації. Тому розробка та реалізація менеджерами дієвих управлінських заходів, спрямованих на оптимізацію величини фінансових результатів, забезпечення сталого зростання прибутковості та економічного розвитку підприємства у довгостроковій перспективі його діяльності з використанням спеціальної інструментарію системи управління фінансовими результатами наразі є досить актуальною.

Питанням управління підприємством за умов фінансово-економічної кризи та розробці ефективного інструментарію антикризового управління приділяється велика увага вчених-економістів. Так, Кривенко Л.В. підкреслює, що це поняття включає взаємозалежну сукупність засобів, за допомогою яких досягаються пріоритетні цілі сталого розвитку: закріплення результатів кожного циклу відтворення, забезпечення ефективного взаємозв'язку між фінансовими ринками та ринками реального сектора території; відтворення системної якості зв'язків елементів регіональної системи та її здатності до подальшого саморозвитку [4, с. 33].

Саме тому особливої уваги набувають аналітичні інструменти управління фінансовими результатами підприємства. Р.В. Скалюк вважає, що використання цих інструментів спрямоване на оптимізацію величини фінансових результатів, забезпечення сталого зростання прибутковості та економічного розвитку підприємств в довгостроковій перспективі їх діяльності. Водночас, автор звертає увагу на важливості використання оптимальних співвідношень темпів зростання фінансових результатів, тобто збільшення чистого прибутку має відбуватися швидше, ніж зростання доходу від реалізації продукції (виручки), що сприятиме зменшенню витрат виробництва та підвищенню рівня оборотності. Відповідно, спостерігатиметься зростання економічного потенціалу та ефективності використання ресурсної бази підприємства завдяки прискореній динаміці зростання

обсягів реалізації порівняно із збільшенням величини активів [7, с. 279]. Тому, застосування аналітичних процедур при розробці інструментів системи управління фінансовими результатами в аграрних підприємствах має велике значення.

Відомо, що фінансовий результат підприємства формується під впливом низки факторів, основними з яких є: витрати, ціна, обсяг реалізованої продукції і її структура. Т.М. Одінцева, О.В. Невмержицька, І.В. Чаус розглядають методику аналізу співвідношень «витрати – обсяг – прибуток» (або CVP-аналіз; «Cost – Volume – Profit»), який вважається одним із найбільш ефективних засобів планування і прогнозування діяльності підприємства. Авторами відмічено завдання для застосування даного інструменту, а саме:

- оптимізувати пропорції між змінними і постійними витратами;
- оптимізувати пропорції між ціною і обсягами реалізації продукції;
- мінімізувати підприємницький ризик;
- оцінювати та прогнозувати фінансові результати;
- виявляти резерви та забезпечувати достатній запас фінансової стійкості;
- обґрунтувати рекомендації по покращенню роботи підприємства [5, с. 91].

Для більш ефективного аналізу й контролю складних економічних систем в управлінні підприємницькою діяльністю О.О. Ходарева та Л.О. Шульга звертають увагу на доцільність використання функціонально-вартісного аналізу. Саме застосування цього інструменту має значні переваги, а саме: інформація досягає адресата досить швидко, має зрозумілу форму і максимальну деталізацію; у наочній формі подано усі організаційні та технологічні зв'язки; управлінська інформація подається у вигляді фінансових показників; система управління прозора і через це досить гнучка для оптимізаційних заходів [10].

Погоджуємось із думкою Чернецької О.В., що розробка інструментів оптимізації витрат також заслуговує на увагу при побудові системи управління фінансовим результатом. Саме оптимізація, а не мінімізація витрат є однією із складових системи управління фінансовим результатом, оскільки оптимізація дозволить зберегти якість продукції, що безпосередньо впливатиме на ціну реалізації. Тут певного значення набуває маркетинг як інструмент управління фінансовими результатами аграрних підприємств [11, с. 136–139].

Окрім того, І.О. Соловйов вважає, що як метод управління маркетинг виконує загальні управлінські функції (планування та прогнозування, організацію, мотивацію та контроль) і спеціальні функції (дослідження ринку, планування товарного асортименту, аналіз та вибір каналів збуту, цінова та комунікаційна політика та багато інших) [8].

На прикладі одного із аграрних підприємств Хмельницької області проаналізуємо майновий та фінансово-економічний стан діяльності (табл. 1).

Таблиця 1.
Фінансово-економічні показники діяльності підприємства

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення 2019р. від 2017р.	
				±	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	124760	330803	244469	119709	у 2 р.
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	56953	106548	105598	48645	у 1,9 р.
Середньорічні залишки обігових коштів, тис. грн.	106527	163306	681694	575167	у 6 р.
Середньорічна вартість активів, млн. грн.	359068	652024	935198	576130	у 2,6 р.
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	282290	443118	610997	328707	у 2,2 р.
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	40101	120532	115077	74976	у 2,9 р.
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	84659	210271	129392	44733	152,8
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	112970	208720	126696	13726	112,2
Рентабельність продукції, %	67,9	63,6	52,9	-15,0	-
Рентабельність власного капіталу, %	40,0	47,1	20,7	-19,3	-
Рентабельність активів, %	31,5	32,0	13,6	-17,9	-

Джерело: розраховано за матеріалами [9].

Із розрахунків видно, що сума чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) протягом досліджуваного періоду збільшилася вдвічі. Що стосується середньорічної вартості основних засобів, активів, власного капіталу, то спостерігається тенденція до значного підвищення. Хоча собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) і збільшилась на 74976 тис. грн., валовий прибуток у звітному році також збільшився майже на 53 відсотки. І як результат – спостерігається незначне підвищення чистого прибутку у звітному році – на 13726 тис. грн. або 12 відсотків.

Ефективність управління фінансовими результатами значною мірою залежить від організації управлінської роботи. У сучасних умовах господарювання передбачається повна відповідальність керівників за результати фінансово-господарської діяльності підприємств, що зумовлює побудову ефективного

інструментарію системи управління фінансовими результатами, який дозволить здійснювати об'єктивний контроль, аналіз, коригування та прогнозування змін фінансового стану та оцінки фінансових можливостей підприємства на майбутнє.

Проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства передбачає використання певної методики як сукупності правил, прийомів і методів вивчення та опрацювання фінансової інформації.

Як відомо, основними методами аналітичного дослідження є горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний аналіз. Більшість науковців вважають, що для аналізу фінансово-господарської діяльності доцільно використовувати саме горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний фінансовий аналіз. Однак, такі прийоми як економіко-математичні й функціонально-вартісні використовуються значно менше.

Окрім традиційних економіко-статистичних прийомів і способів дослідження фінансових результатів, звертається особлива увага на економічні методи, методи економічної кібернетики й оптимального програмування, способи дослідження операцій і теорії прийняття рішень. Для глибокої оцінки фінансових результатів та точнішого обґрунтування рекомендацій для покращення роботи підприємства також використовують CVP-аналіз і концепцію фінансового важеля [13].

Вивчаючи праці науковців щодо питання аналітичної оцінки фінансових результатів виявили, що зазвичай учені аналіз цього об'єкта дослідження здійснюють за такими напрямками:

- оцінка рівня, динаміки й структури фінансових результатів та показників, що їх формують, тобто доходів і витрат;
- аналіз фінансового результату від операційної діяльності як основної діяльності підприємства;
- визначення впливу основних факторів на формування фінансового результату суб'єкта господарювання;
- аналіз показників рентабельності.

Оскільки метою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є одержання та максимізація прибутку, необхідно більш ретельно та кваліфіковано підходити до формування його складників – доходів та витрат, детально вивчаючи та аналізуючи фактори, під впливом яких формується фінансовий результат, досліджувати динаміку, тенденції, резерви, що впливають на ефективність діяльності підприємства в сучасних умовах.

Слід відмітити, що зміни законодавчої системи також негативно впливають на формування прибутковості підприємств та призводять до збільшення ризику неефективності їх функціонування. За цих умов важливим завданням кожного підприємства є адаптація до нестабільного ринкового середовища та постійних змін бухгалтерського та податкового обліку. Необхідність вдосконалення законодавчої бази держави позитивно вплине на діяльність підприємств в сучасних умовах.

Ефективне управління підприємством ґрунтується на основі повної та достовірної інформації про його фінансово-господарську діяльність. Забезпечення цього передбачає постійне проведення моніторингу ситуації в динаміці, здійснення аналізу впливу факторів, що зумовили зміни, а також розробку заходів щодо покращення результатів діяльності із врахуванням прогнозованих даних на перспективу.

Зважаючи на нестабільність економічної ситуації в Україні, прогнозування фінансових результатів підприємства виступає як додатковий інструментарій і є неодмінною умовою існування підприємства в умовах сьогодення. Прогнозні показники дають можливість підприємству планувати фінансовий розвиток, уникати значних непередбачених втрат, аналізувати доцільність майбутніх витрат, отримувати найбільшу вигоду від господарських відносин з покупцями, партнерами, постачальниками та банками. За відсутності прогнозних даних підприємство схильне до неправильних маневрів, що може призвести до втрати позицій на ринку, нестійкого фінансового стану або навіть до банкрутства. Планування та прогнозування є одними з найважливіших елементів управління фінансовим механізмом підприємства [2].

Для прогнозування основних показників фінансових результатів досліджуваного підприємства використовуємо статистичний пакет аналізу даних в Excel, застосувавши метод експоненційного згладжування. Для цього використовуємо числові значення валового прибутку, чистого прибутку, рентабельності продукції та рентабельності активів за 2015–2019 рр.

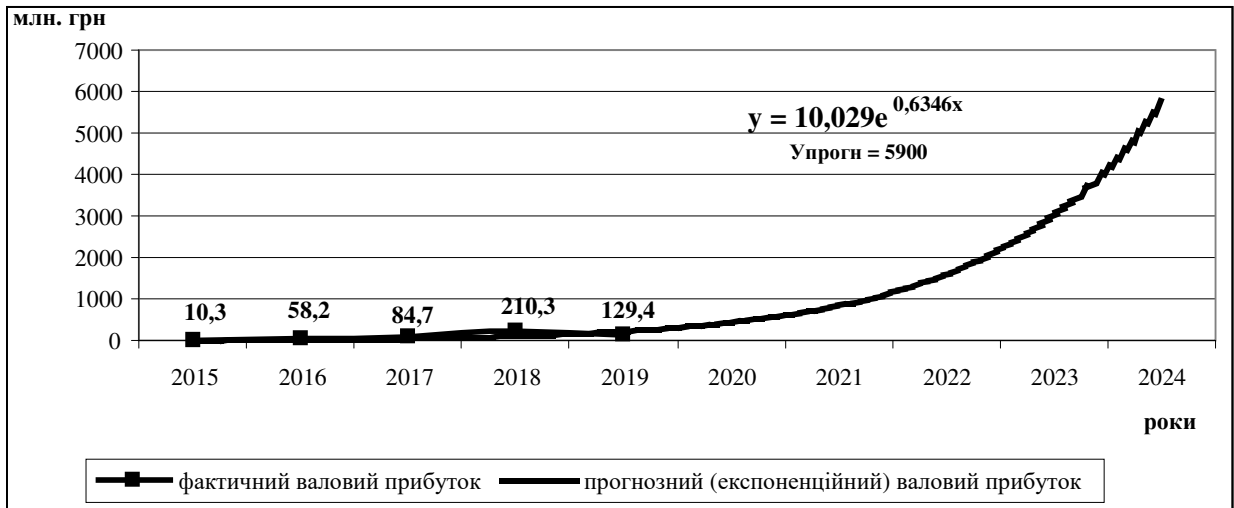

Рис. 1. Фактичні і прогнозні рівні валового прибутку
Джерело: розроблено автором

Рис. 2. Фактичні і прогнозні рівні чистого прибутку
Джерело: розроблено автором

Рис. 3. Фактичні і прогнозні рівні рентабельності продукції
Джерело: розроблено автором

Рис. 4. Фактичні і прогнозні рівні рентабельності активів
Джерело: розроблено автором

Із розрахунків бачимо, що протягом наступних років досліджуване підприємство буде прогресувати у своєму фінансово - господарському розвитку.

Отже, прогнозування фінансових результатів є основою для подальшого розвитку підприємства, а в сучасних умовах нестабільності економічної ситуації в Україні дозволяє уникнути значних втрат та підвищити конкурентоспроможність на ринку.

Висновки з даного дослідження. Застосування методів аналізу фінансових результатів діяльності підприємства дозволяють визначити, наскільки стабільні отримані доходи і витрати; використання яких саме статистичних даних про фінансові результати можуть бути для прогнозування фінансових результатів; яка ефективність використання вкладеного капіталу; наскільки ефективне управління підприємством в цілому на даному етапі діяльності.

Ефективність управління фінансовими результатами досить суттєво залежить від організації управлінської роботи. Організація управління визначає особливості організаційного механізму підприємства, що являє собою систему методів, способів і прийомів формування та регулювання відносин об'єкта господарювання з зовнішнім та внутрішнім середовищем в сучасних умовах.

Отже, управління фінансовими результатами – це система способів, прийомів розробки та реалізації управлінських рішень, що пов'язані з процесами формування, розподілу і використання прибутку для досягнення стійкого фінансового стану та ефективної безперервної діяльності сільськогосподарських підприємств. Вищенаведена методика управління фінансовими результатами може бути використана сільськогосподарськими підприємствами з метою формування високоприбуткового виробництва.

Список літератури.

1. Батракова Т. І. Фінансова криза : причини, аналіз, шляхи виходу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 10, частина 2. С. 143–146.
2. Гайбура Ю.А. Моніторинг фінансових результатів: сутність і підходи. Причорноморські економічні студії. 2018. № 28(2). С. 101–105.
3. Карачарова К.А., Наливайко Л.В. Сутність та особливості управління фінансовим станом підприємства. Економічний аналіз. 2016 рік. Том 23. № 2. С. 126–130.
4. Кривенко Л.В. Соціально-економічні інструменти забезпечення сталого розвитку. Механізм регулювання економіки. 2011. № 2. С. 33–37.
5. Одінцова Т.М., Невмержицька О.В., Чаус І.В. CVP-аналіз як інструмент управління фінансовими результатами підприємства. Фінансовий простір. 2013. № 1(9). С. 90–95.
6. Сіліна І.В., Хацер М.В. Управління фінансовим станом підприємства в кризових умовах. Економіка та держава. 2015. № 11. С. 85–88.
7. Скалок Р.В. Аналітичні інструменти оптимізації управління фінансовими результатами промислових підприємств. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2011. № 1(55). С. 277–279.
8. Соловійов І.О. Агроркетинг: системна методологія, реалізація концепції : монографія. Херсон, Олди-плюс, 2008. 344 с.
9. Хамська Л.О. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2019 рік. 2020. 475 с. URL : www.km.ukrstat.gov.ua.
10. Ходарева О.О., Шульга Л.О. Функціонально-вартісний підхід до управлінської діяльності: аналіз і контроль складних систем. Економіка промисловості. 2011. № 1. С. 85–89.
11. Чернецька О.В. Інструментарій системи управління фінансовими результатами аграрних підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Випуск 8 (2). С. 136–139.
12. Яворський А.А. Управління фінансовим станом підприємства в кризових умовах. Економіка і суспільство. 2016. Випуск 6. С. 242–248.

13. Яріш П.М., Касьянова Ю.В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організації. Управління розвитком. 2013. № 4(144). С. 159–162.

References.

1. Batrakova, T. I. (2016), "Financial crisis: causes, analysis, ways out. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University", *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol.10 (2), pp. 143–146.
2. Haybura, Yu.A. (2018), "Monitoring of financial results: essence and approaches", *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*, vol. 28(2), pp. 101–105.
3. Karacharova, K.A. and Nalyvayko, L.V. (2016), "The essence and features of managing the financial condition of the enterprise", *Ekonomichnyy analiz*, vol. 2, pp. 126–130.
4. Kryvenko, L.V. (2011), "Socio-economic tools for sustainable development", *Mekhanizm rehulyuvannya ekonomiky*, vol. 2, pp. 33–37.
5. Odintsova, T.M. Nevmerzhyts'ka, O.V. and Chaus, I.V. (2013), "CVP-analysis as a tool for managing the financial results of the enterprise", *Finansovyy prostir*, vol. 1 (9), pp. 90–95.
6. Silina, I.V. and Khatser, M.V (2015), "Management of the financial condition of the enterprise in crisis condition", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 11, pp. 85–88.
7. Skalyuk, R.V. (2011), "Analytical tools for optimizing the management of financial results of industrial enterprises", *Visnyk ZHDTU. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 1 (55), pp. 277–279.
8. Solovyov, I.O. (2008), *Ahromarketynh: systemna metodolohiya, realizatsiya kontseptsiyi* [Agromarketing: system methodology, concept implementation], Oldy- plyus, Kherson, Ukraine.
9. Khamska, L.O. (2020), "Statistical Yearbook of Khmelnytsky region for 2019", available at: www.km.ukrstat.gov.ua (Accessed 11May 2011).
10. Khodaryeva, O.O. and Shul'ha, L.O. (2011), "Functional-cost approach to management: analysis and control of complex systems", *Ekonomika promyslovosti*, vol. 1, pp. 85–89.
11. Chernecka O.V. (2014), "Tools of the financial results management system of agricultural enterprises", *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 8 (2), pp. 136–139.
12. Yavors'kyu, A.A. (2016), "Management of the financial condition of the enterprise in crisis conditions", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 6, pp. 242–248.
13. Yarish, P.M. and Kasyanova, Yu.V. (2013), "Methods of analysis of financial results of organizations", *Upravlinnya rozvytkom*, vol. 4(144), pp. 159–162.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2021 р.